

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum ad vitam contemplatiuam pertineat consideratio cuiuscunque
veritatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

pertinere vñ ad processum rōnis ex principiis ali-
bus pertingentibus ad veritatis alicuius contēplatio-
nē: & ad idem pertinet consideratio s̄m Bernardū. *
Quāuis s̄m Philosophum in 3. de anima, omnis
operatio intellectus, consideratio dicitur: sed cōtē-
platio pertinet ad ipsū simplicem intuitum verita-
tis. Vnde idem Ricardus dicit, q̄ contēplatio est p-
spicax, & liber contuitus animi in res perspicendas.
Meditatio autem est intuitus animi in veritatis in-
quisione occupatus. Cogitatio autem est animi re-
spectus ad euagationem pronus.

Loco citato
in arg. 3.

Loco citato
in arg. 1.

Est Aug. in
libro 15. de
Tri. c. 8. to. 3.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ speculatio, vt gl. Aug. *
dicit ibidem, d̄r a speculo, non a specula. Videre autē
aliquid per speculum, est videre causam per effectū,
in quo eius similitudo relucet: vnde speculatio ad
meditationem reduci videtur.

AD TERTIVM dicendum, q̄ admiratio est species
timoris cōsequēs apprehensionē alicuius rei excedē-
tis nostrā facultatē. Vnde admiratio est actus conse-
quens contēplationē sublimis veritatis. Dicitū est
enim, * quod contēplatio in affectu terminatur.

Artic. huius
quæst.

AD QVARTVM dicendū, q̄ homo ad cognitionē
veritatis pertingit dupliciter. Vno mō, per ea, quæ ab
alio accipit: & sic quidem quantū ad ea, quæ homo
a Deo accipit, necessaria est oratio, s̄m illud Sapiē. 7.
Inuocauit, & venit in me spiritus sapientia; Quantum
verō ad ea quæ accipit ab homine, necessarius est au-
ditus, s̄m quod accipit ex voce loquentis: & lectio,
s̄m quod accipit ex eo, quod per scripturam est tradi-
tum. Alio modo, necessarium est, quod adhibeat
proprium studium, & sic requiritur meditatio.

¶ Super Quæstionis
180. Articulum
quartum

ARTICVLVS IIII.

Vtrum vita contemplatiua solum con-
sistat in contēplatione Dei, an etiā
in consideratione cuiuscumque ve-
ritatis.

Infr. artic. 7.
cor. & q. 81.
ar. 4. ad 2. &
q. 82. art. 2.
cor. & 3. dif.
35. q. 1. art.
2. q. 3.

¶ AD QVARTVM sic proceditur.
Vñ, q̄ vita contemplatiua nō
solum consistat in contēplatio-
ne Dei, sed etiam in consideratio-
ne cuiuscumque veritatis. Dicitur
enim in Psal. 138. Mirabilia opera
tua, & anima mea cognosceat ni-
mis: sed cognitio diuinorum ope-
rum fit per aliquam contēplatio-
nem veritatis, ergo videtur q̄
ad vitam contemplatiuam per-
tineat, non solum diuinam veri-
tatem, sed etiam quamlibet aliam
contemplari.

In libr. 5. de
confid. in su-
illius.

¶ 2. Præ. Bernardus in lib. de con-
siderat. * dicit, q̄ prima contē-
platio est admiratio maiestatis:
secunda est iudiciorum Dei: ter-
tia est beneficiorum ipsius: quar-
ta est promissorum. Sed inter hæc
quatuor solum primum pertinet
ad diuinam veritatem, alia vero
tria pertinent ad effectus ipsius. er-
go vita contemplatiua nō solum
cōsistit in consideratione diuinæ
veritatis, sed et in consideratione
veritatis circa diuinos effectus.

Lib. 1. de Co-
templ. c. 6.

¶ 3. Præ. Ricardus de Sācto Vi-
ctore * distinguit sex species contē-
plationum, quarum prima est se-
cundum solum imaginationem, s̄m
dum attendimus res corporales.
Secūda autem est in imaginatio-
ne secundum rationem, prout
scilicet sensibilibus ordinem & dispo-
sitionem. Tertia est in ratione
reuelationem, quæ imaginatio
intendit inuisibilibus, quæ
Quinta autem est supra rationem
reuelatione cognoscimus ea, quæ
comprehendere non possunt. Sexta
tione, & præter rationem, quando
illuminatione cognoscimus ea, quæ
ni repugnare videntur: sicut ea, quæ
sterio Trinitatis. Sed solum ultimam
nam veritatem pertinere, ergo contē-
platio respicit diuinam veritatem, sed
in creaturis consideratur.

F
G
H
I
K

¶ 4. Præ. In vita contemplatiua quatuor
tio veritatis, in quantum est perfectio
quælibet veritas est perfectio humani
go in qualibet contēplatione veritatis
ta contemplatiua.

SED CONTRA est, quod Gregorius
quod in cōtēplatione principum
quaritur.

RESPON. Dicendum, quod sicut
ad vitam contemplatiuam pertinet
ter. Vno modo, principaliter: ad
dario, vel dispositiue. Principaliter
tam contemplatiuam pertinet con-
na veritatis: quia huiusmodi contē-
totius humanæ vitæ. Vnde Augustinus
nitar. * quod contēplatio Dei pro-
actionum omnium finis, atque
gaudiorum, quæ quidem in futura
quando videbimus eum facie ad facie
perfectos beatos faciet. Nunc autem
diuine veritatis competit nobis im-
per speculum, & in enigmate: ut
nobis quædam inchoatio beatitudi-
cipit, ut in futuro continuetur. Vñ
plus 10. Ethicorum, * in contēplatione
intelligibilis ponit vitam felicitatem
Sed quia per diuinos effectus in Deo
nem manuducimur, secundum illud
uisibilia Dei per ea quæ facta sunt,
ciuntur: inde est quod etiam contē-
rum effectum secundario ad vitam
pertinet, prout scilicet ex hoc man-
in Dei cognitionem. Vnde Augustinus
religio. * q̄ in creaturarum consideratio-
na & peritura curiositas est excusatio
immortalia & semper manentia
ex præmissis patet, q̄ ordine quatuor
vitæ contemplatiuam pertinet. Primum
virtutes morales: secundum autem
tēplationem: tertio vero contēplatio
effectum: quarum verō contēplatio
contēplatio diuinæ veritatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄
nem operum Dei quærebatur et
tur in Deū. Vnde alibi dicit Philo-
in omnibus operibus tuis, & in factis
meditabar: expandi manus tuas ad

AD SECUNDVM dicendum, q ex cōsideratione di-
uinoꝝ iudiciorum manuducitur hō in cōtempla-
tione diuinæ iustitiæ. Ex cōsideratione autē diuinoꝝ
rum beneficiōꝝ, & promissioꝝ manuducitur
homo in cognitionem diuinæ misericordiæ, seu bo-
nitatis, quali per effectus exhibitos, vel exhibendos.

AD TERTIVM dicendū q per illa, sex designantur
gradus, quibus per creaturas in Dei cōtemplatio-
nem ascenditur. Nam in primo gradu ponitur per-
ceptio ipsoꝝ sensibilium. In secundo verō gradu
ponitur progressus a sensibilibus ad intelligibilia. In
tertio verō gradu ponitur diiudicatio sensibilium fm
intelligibilia. In quarto verō gradu ponitur absoluta
cōsideratio intelligibilium, in quæ per sensibilia p-
uenitur. In quinto verō gradu ponitur cōtempla-
tio intelligibilium, quæ per sensibilia inueniri non
possunt, sed per rationem capi possunt. In sexto gra-
du ponitur cōsideratio intelligibilium, quæ ratio
nec inuenire, nec capere potest, quæ scilicet pertinet
ad sublimem cōtemplationem diuinæ veritatis, in
qua finaliter cōtemplatio perficitur.

AD QVARTVM dicendum, q ultima perfectio intel-
lectus est veritas diuina: alia autem veritas pficitur
intellectum in ordine ad veritatem diuinam.

¶ Super Questionis
180. Articulum
quintum.

ARTICVLVS V.

Virum ita cōtemplatiua secundum
statum huius uitæ possit perungere
ad visionem diuinæ essentia.

IN art. 5. eiusdem q.
aduerte circa titu-
lum, q non est hic
questio de diuina oi-
potentia cum dī, An
possit uita cōtempla-
tiua perungere ad di-
uinam uisionem, &c.
Sed ly possit, deno-
tat potentiam ordina-
riam secundum iudi-
cium naturæ modum.
Et similiter in respō-
sione ad primum, cū
Dionysius dicit, Si
aliquis uidens Deum
intell' exit quod uidit,
non ipsum uidit, in-
telligitur de cōi usu
scilicet: quo multi
dicuntur uidisse Deū
sue imaginariæ, siue
intellectuali. Et
hac dico propter
Moysem, & Paulum.

AD QVINTVM sic proceditur.
Videtur, quod uita cōtem-
platiua secundum statum huius
uitæ possit perungere ad uisionē
diuinæ essentia: quia ut habetur
Genes 32. Iacob dixit, Vidi Deū
facie ad faciem, & salua facta est
anima mea: sed uisio faciei Dei est
uisio diuinæ essentia. ergo uide-
tur, quod aliquis per cōtempla-
tionem in præsentī uita possit se
extendere ad uidendum Deū per
essentiam.

¶ 2. Præ. Greg. dicit in 6. moral. *
¶ 1. Præ. Greg. dicit in 6. moral. *
¶ 2. Præ. Greg. dicit in 6. moral. *
¶ 3. Præ. Greg. dicit in 2. de Dialog. dicit. * Anima uiden-
ti creatorem angusta est omnis creatura. Vir ergo
Dei, scilicet beatus Benedictus, q intra globū igneū
Angelos quoque ad cœlos redeuntes uidebat, hoc
proculdubio cernere non nisi in Dei lumine pote-
rat: sed beatus Benedictus adhuc præsentī uita uiue-
bat. ergo cōtemplatio præsentis uitæ potest se ex-
tendere ad uidendam Dei essentiam.

¶ 3. Præ. Greg. in 2. de Dialog. dicit. * Anima uiden-
ti creatorem angusta est omnis creatura. Vir ergo
Dei, scilicet beatus Benedictus, q intra globū igneū
Angelos quoque ad cœlos redeuntes uidebat, hoc
proculdubio cernere non nisi in Dei lumine pote-
rat: sed beatus Benedictus adhuc præsentī uita uiue-
bat. ergo cōtemplatio præsentis uitæ potest se ex-
tendere ad uidendam Dei essentiam.

Sed CONTRA est, quod Grego. dicit: super Eze-

chiel. * Quādiu in hac mortali carne uiuit, nul-
lus ita in cōtemplationis uirtute proficit, ut in ipso
circumscripsi luminis radio mentis oculos infigat.

RESPON. Dicendum, quod sicut Aug. dicit 12. sū
super Genes ad literam, * Nemo d uidens Deum,
uiuit ista uita, qua mortaliter uiuitur in istis sensibus
corporis. Sed nisi ab hac uita quisque quodam mo-
do moriatur siue omnino exiens de corpore, siue
alienatus a carnalibus sensibus, in illam non subue-
hitur uisionē, quæ supra diligentius pertractata sunt,
* ubi dictum est de raptu: & in primo, ubi actum est
de Dei uisione. ¶ Sic ergo dicendum est, quod in hac
uita potest esse aliquis dupliciter. Vno modo, secun-
dum actum, in quantum scilicet actualiter utitur sen-
sibus corporis. Et sic nullo modo cōtemplatio
præsentis uitæ potest perungere ad uidendum Dei
essentiam. Alio modo, potest esse aliquis in hac uita
potentialiter, & non secundum actum, in quantum
anima eius est corpori mortali coniuncta ut forma,
ita tamen ut non utatur corporis sensibus, aut etiam
imaginatione, sicut accidit in raptu: & sic potest cō-
templatio huius uitæ perungere ad uisionem diuinæ
essentia. Vnde supremus gradus cōtemplationis
præsentis uitæ est, qualem habuit Paulus in raptu, se-
cundum quem fuit medio modo se habens inter, sta-
tum præsentis uitæ, & futuræ.

AD PRIMUM ergo dicendum, q sicut Dionysius
* in Epistola ad Caum monachum dicit. Si aliquis
uidens Deum, intellexit quod uidit, non ipsum uidit,
sed aliquid eorum quæ sunt eius. Et Gre. dicit super
Ezech. ¶ quod nequaquam omnipotens Deus iam
in sua claritate conspicitur, sed quiddam sub illa spe-
culatur anima, unde recte proficiat, & post ad uisio-
nis eius gloriam peringat. Per hoc ergo, q Iacob
dixit, Vidi Deum facie ad faciem, non est intelligen-
dum, quod Dei essentiam uiderit, sed quod formam,
scilicet imaginariam uidit, in qua Deus locutus est
ei: uel quia per faciem quemlibet cognoscimus, co-
gnitionem Dei faciem eius uocauit, sicut glo. Greg.
ibidem dicit. *

AD SECUNDVM dicendum, quod cōtemplatio
humana secundum statum præsentis uitæ, non po-
test esse absque phantasmatis: quia connaturale
est homini, ut species intelligibiles in phantasmati-
bus uideat, sicut Philosophus dicit in 3. de anima.
Tamen intellectualis cognitio non sistit in ipsis
phantasmatis, sed in eis cōtemplatur puritatem
intelligibilis ueritatis: & hoc non solum in cog-
nitione naturali, sed etiam in eis, quæ per reuelatio-
nem cognoscimus. Dicit enim Dionys. 2. cap. cœ-
lest. hierarch. * quod Angelorum hierarchias ma-
nifestat nobis diuina claritas in quibusdam symbo-
lis figuratis, in cuius uirtute restitumur in simplicem
radium, id est, in simplicem cognitionem intelligibi-
lis ueritatis. Et sic intelligendum est quod Grego. *
dicit, quod cōtemplantes corporalium rerum um-
bras non secum trahunt, quia uidelicet in eis non si-
stunt eorum cōtemplatio, sed potius in cōsideratio-
ne intelligibilis ueritatis.

AD TERTIVM dicendum, q ex uerbis Grego. non
datur intelligi, q beatus Benedictus Deum in illa ui-
sione per essentiam uiderit, sed uult ostendere, quod
quia uidentī Creatorem angusta est omnis creatura,
consequens est, q per illustrationem diuini luminis
de facili possint quæcumque uideri: unde subdit.
Quantumlibet enim parum de luce Creatoris aspe-
xerit, breue ei fuit omne quod creatum est.

Secunda Secunda S. Tho. III 2 ¶ Su-

Hom. 14. in-
ter mediū
& finem.

Li. 12. c. 17.
circa finem
tom. 1.
D. 482.

q. 175. ar. 4.
& 5.
p. p. q. 12.
ar. 11.

D. 10.

In epi. que
incipit, Te-
nere, in
med. illius.
Hom. 14. in-
ter mediū
& finem.

Glo. ordina-
ria super
hunc locum
ex Grego.
D. 190.

Ex c. 3. cœ-
lest. hiera-
a
medio colli-
gitur.

Loco citato
in arg.